

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไร โดยใช้รายการคงค้างโดยใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร เป็นตัววัดค่า กับคณะกรรมการบริษัท ผู้สอบบัญชี และโครงสร้างทางการเงิน จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2542-2547 ตามวิธีการวิจัยที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 นั้นผลการวิจัยเป็นดังนี้

ผลการคำนวณรายการคงค้างรวม

ในการคำนวณรายการคงค้างรวม ตลอดระยะเวลา ปี 2542-2547

โดยใช้สมการ

$$TA_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t$$

ตารางที่ 2 การคำนวณรายการคงค้างรวมของปี พ.ศ. 2542-2547 (หน่วย: ล้านบาท)

	ค่าน้อย		ค่าส่วนเบี่ยงเบน	
	ที่สุด	ค่ามากที่สุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
ΔCA	-54263.54	17396.20	-22.68	2783.18
$\Delta Cash$	-10911.63	14826.36	41.30	1020.05
ΔCL	-69122.89	13010.94	-219.25	3890.71
ΔDCL	-29968.33	30122.75	-95.48	2005.14
DEP	-234.30	19302.57	292.21	1285.29
TA	-35166.49	64333.06	-232.43	3445.48

จากตารางที่ 2 ข้างต้นอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

ΔCA = การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนรวม

$\Delta Cash$ = การเปลี่ยนแปลงของเงินสด

ΔCL = การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียนรวม

Δ DCL = การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี

DEP = ค่าเสื่อมราคา

TA = รายการคงค้างรวม

จากการคำนวณโดยใช้สมการข้างต้น จะได้ผลลัพธ์ของรายการคงค้างรวมช่วงของปี พ.ศ. 2542-2547 จำนวน 201 บริษัทหรือรายการที่ใช้ในการคำนวณค่า 1,005 รายการ โดยใช้ค่าการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนรวม ค่าการเปลี่ยนแปลงของเงินสด ค่าการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียนรวม ค่าการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินที่จะถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี และค่าเสื่อมราคา จากผลของรายการคงค้างทั้งสิ้น 1,005 รายการ ช่วงของปี พ.ศ. 2542-2547 มีค่ามากที่สุดคือ 64333.06 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -35166.49 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ -232.43 ล้านบาท และเมื่อดูจากค่าความเบี่ยงเบนเป็นส่วนประกอบแล้วปรากฏว่า ค่าของรายการคงค้างรวมจะมีความโน้มเอียง ไปในทางลบหรือค่าน้อยกว่า 0 มากกว่าความโน้มเอียงทางด้านบวก

ผลการคำนวณค่าประมาณของรายการคงค้างปกติ

ในการคำนวณค่าประมาณของรายการคงค้างปกติจะใช้ข้อมูลจากงบการเงินช่วงของปี 2543-2545 ปี 2544-2546 และปี 2545-2547 โดยใช้ตัวแบบของ Healy Model (1985)

โดยใช้สมการ

$$NDA_t = 1/n \sum_y (TA_t / \text{Total Assets}_{t-1})$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างโดยปกติ ในปีที่ t

TA_t = รายการคงค้างรวม ในปีที่ t

$\text{Total Assets}_{t-1}$ = สินทรัพย์รวม ในปีที่ $t-1$

ตารางที่ 3 คำนวณค่าประมาณของรายการคงค้างปกติ ณ ปี 2542-2547 (หน่วย: ล้านบาท)

	ค่าน้อย		ค่าส่วนเบี่ยงเบน	
	ที่สุด	ค่ามากที่สุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
NDA 2543-2545	-720.882	439.7959	-7.92891	76.81382
NDA 2544-2546	-215.173	100.9369	-4.10749	27.08695
NDA 2545-2547	-119.909	13.61795	-119.909	11.09216

จากตารางที่ 3 ข้างต้นอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

NDA = รายการคงค้างโดยปกติ

การคำนวณค่าของรายการคงค้างปกติ จะนำค่ารายการคงค้างมาทำการเฉลี่ยเป็น 3 ช่วง ระยะเวลา คือ ปี 2543-2545 ปี 2544-2546 และ ปี 2545-2547 จากผลของรายการคงค้างปกติทั้งสิ้น 1,005 รายการ ช่วงของปี พ.ศ. 2543-2545 มีค่ามากที่สุดคือ 439.7959 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -720.882 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ -7.92891 ล้านบาท ช่วงของปี พ.ศ. 2544-2546 มีค่ามากที่สุดคือ 100.9369 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -215.173 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ -4.10749 ล้านบาท ช่วงของปี พ.ศ. 2545-2547 มีค่ามากที่สุดคือ 13.61795 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -119.909 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ -119.909 ล้านบาทและเมื่อดูจากภาพรวมรายการคงค้างปกติที่สูงสุดและต่ำที่สุดจะอยู่ในช่วงปี 2543-2545

คำนวณค่ารายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร

โดยนำค่าที่คำนวณได้จากรายการคงค้างรวมปี 2545 ลบด้วย ค่าประมาณของรายการคงค้างปกติช่วงของปี 2543-2545 รายการคงค้างรวมปี 2546 ลบด้วย ค่าประมาณของรายการคงค้างปกติช่วงของปี 2544-2546 และรายการคงค้างรวมปี 2547 ลบด้วย ค่าประมาณของรายการคงค้างปกติช่วงของปี 2545-2547

โดยใช้สมการ

$$DAC_i = TA_i - NDA_i$$

ตารางที่ 4 คำนวณค่ารายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (หน่วย: ล้านบาท)

	ค่าส่วนเบี่ยงเบน			
	ค่าน้อยที่สุด	ค่ามากที่สุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
DAC พ.ศ.2545	-439.84	720.8477	7.972165	73.40383
DAC พ.ศ. 2546	-101.312	215.1633	2.795345	23.55191
DAC พ.ศ. 2547	-9.25263	247.6445	2.317249	19.27309

จากตารางที่ 4 ข้างต้นอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

DAC = รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร

เมื่อนำรายการคงค้างรวมที่ได้จากการคำนวณจาก 2 ลบด้วย รายการคงค้างปกติที่คำนวณได้จาก 3 จะได้รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร จากจำนวนรายการทั้งหมด 1,005 รายการ

ในปี 2545 มีค่ามากที่สุดคือ 720.8477 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -439.84 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ 7.972165 ล้านบาท ในปี 2546 มีค่ามากที่สุดคือ 215.1633 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -101.312 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ 2.795345 ล้านบาท ในปี 2547 มีค่ามากที่สุดคือ 247.6445 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -9.25263 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ 2.317249 ล้านบาท และจะนำรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารที่ได้จากการคำนวณไปเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์กับสมมติฐานต่างๆต่อไป

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารกับคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัท ผู้สอบบัญชี และโครงสร้างทางการเงิน

การศึกษาความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ และสหสัมพันธ์เชิงซ้อนโดยใช้สมการ

$$DAC_t = \beta_0 + \beta_1 EBI_t + \beta_2 NUM_t + \beta_3 AUD_t + \beta_4 OPIN_t + \beta_5 LVRG_t$$

ตารางที่ 5 แสดงสถิติเชิงพรรณนาของความสัมพันธ์ (หน่วย: ล้านบาท)

	ค่าน้อย		ค่าส่วนเบี่ยงเบน	
	ที่สุด	ค่ามากที่สุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
DAC	-0.35344	0.390166	0.03834	0.119993
EBI	0.0625	0.428571	0.181945	0.069088
NUM	5	27	14.5104	3.360362
LVRG	0.003506	38.24315	1.546753	3.281072

จากการคำนวณสถิติเชิงพรรณนาข้างต้น จะได้ของรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งมีค่ามากที่สุดคือ 0.390166 ล้านบาท มีค่าน้อยที่สุดคือ -0.35344 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยคือ 0.03834 ล้านบาท

สัดส่วนของความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทต่อคณะกรรมการรวมมีค่ามากที่สุดคือ 42.85% มีค่าน้อยที่สุดคือ 6.25% และมีค่าเฉลี่ย 18.19% ซึ่งสอดคล้องกับ Klein (2002)

จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด มีค่ามากที่สุดคือ 27 คน มีค่าน้อยที่สุดคือ 5 คน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 คน ซึ่งสอดคล้องกับ Beasley et al. (2000) ที่พบว่าคณะกรรมการยิ่งมากยิ่งมี

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน และความหลากหลายของคณะกรรมการนี้จะเป็นผลดีต่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับผู้สอบบัญชีในด้านต่าง ๆ

ความเสี่ยงทางการเงินมีค่ามากที่สุดคือ 38.24 เท่า มีค่าน้อยที่สุดคือ 0.35 เท่า และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.55 เท่า ซึ่งแสดงถึงสัดส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นภายนอก

ส่วนคุณภาพของผู้สอบบัญชี และการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีไม่ได้นำเสนอในการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เนื่องจากค่าของสัมประสิทธิ์ที่เกิดขึ้นของสมมติฐานทั้งสองเป็น Dummy Variable คือมีค่าเป็น 0 และ 1 เท่านั้น

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ของรายการคงค้าง โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารกับคณะกรรมการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชี

Model	Expected	Unstandardized		Standardized		t	Sig.
		Coefficients		Coefficients			
	Sign	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	0.0720	0.0315			2.2906	0.0224
	EBI	(-)	-0.0806	0.0783	-0.0466	-1.0289	0.3040
	NUM	(-)	-0.0018	0.0016	-0.0503	-1.1037	0.2702
	AUD	(-)	-0.0171	0.0108	0.0690	1.5846	0.0137
	OPIN	(+)	0.0630	0.0220	-0.1271	-2.8656	0.0043
	LVRG	(+)	0.0003	0.0016	0.0074	0.1692	0.0357

จากตารางที่ 6 ข้างต้นอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

EBI = ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท

NUM = จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

AUD = คุณภาพของผู้สอบบัญชี

OPIN = การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

LVRG = ความเสี่ยงทางการเงิน

การวิเคราะห์ความถดถอยระหว่างคณะกรรมการบริษัท ผู้สอบบัญชี และโครงสร้างทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของกำไรหรือรายการคงค้าง โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยทดสอบว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามซึ่งต้องทดสอบสมมติฐานว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในสมการที่ได้ต้องสอดคล้องกับค่าคาดหวัง โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ และสหสัมพันธ์เชิงซ้อนเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับค่าคาดหวัง และค่า p-value ของตัวแปรอิสระตัวใดมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 หมายความว่า ตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ซึ่งการทดสอบสมมติฐานแสดงผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการทดสอบพบว่าตัวแปรด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (EBI) นั้นมีค่าความคาดหวังเป็นลบและได้ค่าสัมประสิทธิ์จากสมการคือ -0.0806 ซึ่งมีผลเป็นลบและเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าความคาดหวัง แต่ถ้าดูจาก ค่าของ p-value ปรากฏว่าได้ค่า $0.3040 > 0.05$ แสดงว่าตัวแปรด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ April Klein (2002) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงปฏิเสธสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 2 จำนวนคณะกรรมการของกิจการมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการทดสอบพบว่าตัวแปรจำนวนคณะกรรมการของกิจการ นั้นมีค่าความคาดหวังเป็นลบและได้ค่าสัมประสิทธิ์จากสมการคือ -0.0018 ซึ่งมีผลเป็นลบและเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าความคาดหวัง แต่ถ้าดูจาก ค่าของ p-value ปรากฏว่าได้ค่า $0.2702 > 0.05$ แสดงว่าตัวแปรจำนวนคณะกรรมการของกิจการนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Beasley et al. (2000) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงปฏิเสธสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการทดสอบพบว่าตัวแปรคุณภาพของผู้สอบบัญชีมีค่าความคาดหวังเป็นลบและได้ค่าสัมประสิทธิ์จากสมการคือ -0.0171 ซึ่งมีผลเป็นลบและเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าความคาดหวัง และถ้าดูจากค่าของ p-value ปรากฏว่าได้ค่า $0.0137 < 0.05$ แสดงว่าตัวแปรคุณภาพของผู้สอบบัญชี (Auditor type: AUD) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ Bartov, Ferdianad and Tsui (2001) and Chtourou et al. (2001) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงยอมรับสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 4 การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่มีวรรคเน้น หรือการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข หรือ ไม่แสดงความเห็น หรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการทดสอบพบว่าตัวแปรการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี มีค่าความคาดหวังเป็นบวกและได้ค่าสัมประสิทธิ์จากสมการคือ 0.0630 ซึ่งมีผลเป็นบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าความคาดหวัง และถ้าดูจากค่าของ p-value ปรากฏว่าได้ค่า $0.0043 > 0.05$ แสดงว่าตัวแปรการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี นั้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ (ชาติ จันทนยิ่งยง, 2548, อ้างถึงใน วิวรรณ ชาราธิรัญ โขติ, 2548) และ April Klein (2002) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงยอมรับสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 5 ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการทดสอบพบว่าตัวแปรความเสี่ยงทางการเงิน (LVRG) นั้นมีค่าความคาดหวังเป็นบวกและได้ค่าสัมประสิทธิ์จากสมการคือ 0.0003 ซึ่งมีผลเป็นบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าความคาดหวัง เมื่อดูจากค่าของ p-value ปรากฏว่าได้ค่า $0.0357 < 0.05$ แสดงว่าตัวแปรความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับบทความของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2548) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จึงยอมรับสมมติฐานนี้

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of determination) ซึ่งค่า $R^2 = 16.3$ หมายความว่า รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท จำนวนคณะกรรมการ ประเภทของผู้สอบบัญชี ความเห็นของผู้สอบบัญชี และความเสี่ยงทางการเงิน 16.3% ส่วนอีก 83.7% เกิดจากค่าตลาดเคลื่อนไหวหรือเกิดจากตัวแปรที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้

จากการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ค่า Durbin-Watson = 1.957 อยู่ระหว่าง 1.50-2.50 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2543) แสดงให้เห็นว่ารายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารกับคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัท ผู้สอบบัญชี และโครงสร้างทางการเงินของกิจการ หรือค่าตลาดเคลื่อนไหวเป็นอิสระกัน จึงเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอย

จากการวิเคราะห์ค่า Collinearity Statistics แสดงถึงค่าความด้านทานที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง โดยดูจากค่า VIF ทุกค่าของตัวแปรอิสระปรากฏว่ามีค่าต่ำกว่า 10 ทุกตัว (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2543) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกันอย่างแท้จริง จึงไม่เกิดปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในการทดสอบสมมติฐานข้างต้น

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้างต้น สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 สรุปผลการทดสอบ

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
1. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)	ปฏิเสธ
2. จำนวนคณะกรรมการของกิจการมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)	ปฏิเสธ
3. คุณภาพของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)	ยอมรับ
4. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่มีวรรคเน้นหรือการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข หรือไม่แสดงความเห็น หรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)	ยอมรับ
5. ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)	ยอมรับ